

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 96. ANULU XII.

Sabiu, in 6 18 Decembre 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumătate de ann 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe ann 42 pe 1/2 ann. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru in'cia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru don'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 12/24 Octob're 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a romana se comunica unu preagratiu rescriptu imperatescu urmatu in privinti'a sanctiunarei art. de lege, privitoriu la tribunalulu supremu trassilvanu.

Gaitanu propune, ca art. de lege sanctiunatu sa se predé comitetului respectiva, care asemenandu testulu lui cu testulu articolului de mai nainte, sa raporteze dietei asupr'a loro.

Rosenfeld combate parerea lui Gaitanu ca un'a, ce aru tinti numai la amanarea lucrului, caci schimbâri de siguru nu se voru fi facutu la locurile p. n. De acesta parere suntu si Br. Salmen si Pascariu, care din urma propune, ca legea publicata sa se priimesca spre placuta cunoscintia si cu multiamita; cu multiamita pentru aceea, caci in ea si prin ea se pune in praxa articolulu de lege, privitoriu la inarticularea natiunei române.

Gaitanu justifica propunerea sea cu aceea, ca obiectulu acesta nu s'a pusu la ordinea dilei, si ca prin urmare membrii dietei, neavendu la sine documintele de lipsa, nu-si potu castigá convictiunea deplina, ce suntu datoru a si-o castigá. In fine, dupace mai vorbesce si Axentiu Severu in favorea lui, propunerea lui Gaitanu se reiepta, si Presied. recuira o deputatiune cu 5 membri cu Eppulu Br. de Siagun'a in frunte, a predá acestu articulu Esc. Sele Comissarului reg. dietalu.

Fabini cere cuventu, pentru de a face o propunere privitoare la pacea si liniscea sufletesca a locuitorilor tierci. Propunerea este cea urmatore.

Propunere.

Patria nostra Ardelulu, precum se scie, acum de trei seculi se bucura de egalitate legala in drepturile confessiunali, precum mai ca nu mai e in alta tiera a Europei. La inceputu au fostu patru, ear acum in urm'a actelor legislative ale acestei diete a nostre e in virtutea articolului de lege sanctiunatu de Maiestatea Sea in 26 Octob're 1863 suntu „siése biserici in tiera, cari suntu recunoscute prin lege si suntu recepute dupa dreptulu de statu“, si caroru dupa legile patriei cele asecuratore de libertatea deplina a crediutiei si a consciintiei, le compete intru tote egalitatea de drepturi.

Un'a din legile, ce garantéza egalitatea confessiunala e articolulu novelariu 57 din 1791 despre crescerea religioasa a prunciloru nascuti din casatorie mestecate, pe alu carui temeiu pruncii urméza genulu parintiloru adeca cei de genulu barbarescu aru fi sa se hoteze si sa se crésca in religiunea tatalui, ear cei de genulu femeescu in religiunea mamei loro conformu cu clausul'a: „contractibus quibusvis in contrarium nihil valentibus“ ca adeca ori ce felu de contracte, ce suntu contr'a acestai articulu, precum suntu reversele cele atatu de cunoscute, sa nu aiba validitate.

Prin urmare, determinatiunea acestei legi e forte chiara. Maiestatea Sea Imperatulu Franciscu in sanctiunarea articuloiloru de lege din 1791, datata din Vienn'a 23 Novemb're 1792, dechiaru apriatu, ca atatu Maiestatea Sea iususi va observá legea acesta, catu si pe credinciosii sei va face sa o urmeze intru tote (in originale se dice: „tam Nos ipsi observabimus, quam per alios quoscunque Fideles Nostros observari curabimus.“)

Mai incolo, Maiestatea Sea Imperatulu Ferdinandu I., aprobandu diplom'a leopoldina din 4 Decembre 1691 (care nu cunosce nici decatu teoria reverseloru in casulu de casatoria mestecate) si anume sub datulu din Vienn'a 14 Fauru 1837 a binevoitu a mangaiá pe marele nostru principatu despre aceea, ca numai: „juxta praeinsertum Sacrum Diploma Leopoldinum legesque abinde diaetaliter latas, vel in futurum ferendas“— adeca, cumca va guberná in conformitate cu di-

plom'a leopoldina si cu legile ce s'au facutu mai tardlu si se voru face si in viitoriu prin dietele patriei.

In urma, articolulu 57 din 1791 nu s'a stersu nici candu si nu s'a schimbatu prin nici o lege facuta prin dieta

si totusi, ca prin esceptiune, se vatama in unele casuri singuraticile legea acesta. Mai superatoriu insa e, ca in autoritatile c. r. militari violarea acestei legi e regul'a, fiindca commandele trupeloru au datin'a de a dá licentia la casatorie mestecate la miretei romano-catolici cu de alta credintia numei asiá, déca ei au datu reversu, cumca toti pruncii de amendoué sesele si-i voru cresce in religiunea romano-catolica.

Fiindca suntemu datoru a impedeá astfelu de violári continue, ce se facu asupr'a egalitateri legali in drepturile confessiunali ale tierci nostre, si spre acesta sum convinsu ca are dreptu diet'a, mi i-au voia, sprijinitu de consoti de ai cugeteloru mele, de a face urmatorea propunere:

„Inalt'a dieta sa binevoiesca a conchide: sa roge cu umilintia pe Maiestatea Sea intru o prumilita representatiune ca: Maiestatea Sea, fiindu patro-nulu celu mai innaltu alu libertatei nostre de credintia si consciintia, ce e garantata prin dreptulu de statu, precum si alu deplinei egalitati confessiunali exprimate in legile tierci, sa binevoiesca ademandá in ministeriu de res-helu si prin acesta comandeloru c. r. de regimete si celoralte comandede trupe, in a caroru competintia cade a dá licentia de casatoria, ca la casatoriile militari mestecate, din acaroru miretei chiaru si numai o parte se tine tiera Ardealului sa incete de totu si cu tota rigurositatea, de a mai cere dela acesti reversulu de asi cresce toti pruncii in religiunea romano-catolica, reversu, care e in contra legiloru tierci si e apasatoriu de consciintia.

Sabiu in 24 Octob're 1864.

Iosef Fabini m. p., I. Popasu m. p., N. Pope'a m. p., Iohann Brecht m. p., Carolu Brandsch m. p., Gottlieb Budacker m. p., M. Binder m. p., Dr. Vasiciu m. p., Carolu Maager m. p., Antoniu Koronka m. p., Dr. G. D. Teutsch m. p., I. Hanni'a m. p., Dr. Iosifu Wachter m. p., Fr. Schuler de Libloy m. p., Henricu Schmidt m. p.

(Propunerea este intimpinata cu vii acclamatuni. Schwarz se roga a pune si numele lui aici; Schuler—Libloy dice, ca propunerea acesta o subscriu cutotii. Aprobare de tote partile).

Apoi se da spre citire representatiunea catra Mai. Sea in privinti'a preliminarului fondului de concurentia, care cu putine observatiuni se priimesce. Asemenea si comitiv'a catra Comissarulu reg. dietalu.

La ordinea dilei e preliminarulu fondului dessarcinarei,

„Titlu VI. Interesele pasive catra erariulu statului.

Pretensiunea regimului pe annu adm. 1864. 118,784 f. pe Nov. si Decem. 1864. 25,450 f.

la olalta 144,234 f.

Considerandu, ca obligatiunile fondului transsilvanu pentru dessarcinarea pamentului in intielesulu § 7. a patentei din 1 Ianuariu 1856, precum si cele a celoralte provinci s'au garantatu de catra imperiu; considerandu, ca imperiulu cu scopu de a esecuta dessarcinarea pamentului in tote provinciele germauo-slavice prin luarea asupr'a si a despagubirei laudemiali, prin estraordinarea de anticipatiuni fara cameta in Galiti'a in summa totala de 27.790,965 f. 93 cr. au adusu mari sacrificie; luandu in considerare faptulu, ca imperiulu in privinti'a acesta pentru tier'a cea mai seraca a Transsilvani-

ei, care e cu totul eschisa din comerciul universal, n'au datu nici celu mai puțin ajutoriu, — de-si locuitorii acelei tieri desperéza sub sarcin'a adausurilor de dare ne mai supportabile si a esecutiunilor militari; in fine considerandu aceea, ca reprezentanti'a tierii Ardelului nici odata n'au pretinsu anticipatiuni pelanga cameta si nici ca s'aru poté tiné de indreptatita a conlucrá la aceea, cá multu apasatului poporu sa i se mai impuna si alte nóue sarcini; — propune comitetulu stergerea de totu a intereselor pretinse, incátu privescu acele la Transsilvani'a.

d) Anotatiune.

Interesele puse in preliminaru suntu dupa indigetarea Esactoratului aulicu de creditu escalculate dupa capitalulu de 2,375,671 f. 37 cr. — Insa datori'a fondului de dessarcinarea pamentului cátra erariulu statului a facutu dupa aretarea Esactoratului c. r. de statu inca in Octobre 1863. 3,592,693f. 61 cr.

Despre contradicerea acésti'a aru debui sa se céra deslucire dela inaltulu regimu.

G. M a n u partinesce stergerea intereselor passive, cáci Tranni'a dela an. 1860 incóce platesce totu mai multa contributiune personala, decátu d. e. Ungari'a.

Contr'a stergerei acestei summe mai vorbescu Br. F r i e d e n f e l s, R o s e n f e l d, T h i e m a n n. Dr. T e u t s c h propune, a se decide rogare cátra Maiestatea Sea, cá sa se ndure a dispune, cá interesele de sub titlulu VI. sa se póte din erariulu statului. Propunerea acésti'a, partinita de M o g ' a si B u d a c k e r prin cuventári, si combatuta in parte de C. S c h m i d t, dupa o indelungata si ostenitóre discussiune formala in privinti'a ordinei votárei,

La votare se si priimesce, cu suppositiunea, ca deocamdata sumele cerute sa se 'ncuviintieze; ear propunerea comitetului cuprinsa in anotatiunea sub d) n u s e p r i i m e s c e.

Titlu VII. Salarii de disponibilitate si pensuni.

Pretensiunea regimului dupa preliminaru pe an. adm. 1863/4 10,000 f.
pe Nov. si Decem. 1864 1,666 f.

la olalta 11,666 f.

Spre acoperirea acestoru spese se ceru quidem dupa aretarea Esactoratului de statu c. r. numai 6625 f. 22 cr. Insa comitetulu cu privire la parerea desfasurata la tit. III. nici incuviintiarea acestei mici sume nu o póte propune, de órece salarisarea si pensunarea amplotiloru dela judecatoriile urbariale desfiintiate cade asuprá vistiriei statului.

Pentru stergerea sumei pretinse de regimu, resp. indreptate de comitetu vorbescu G. M a n u, in parte B u d a c k e r si H e r b e r t, apoi Br. S a l m e n si M o g ' a; contr'a stergerei eii reprezentantele regimului L a z a r u, (care arata, ca amplotiati respectivi se tñu de statulu judecatoriilor urbariale), si C. S c h m i d t, care doresce, a fi rogata Mai. Sea din partea dietei, cá sa dispuna, cá summ'a acésti'a sa fia transpusa pe vistiria statului.

La votare se priimesce propunerea comitetului: adica nuse 'ncuviintieza suam'a ceruta. Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se termina la 1³/₄ óre.

Siedinti'a din 13/25 Octobre 1864.

Dupa citirea protocolulu in limb'a germana, se trece la ordinea dílei, la care este summ'a totala a posturilor pertractate pána acum, si anume:

„Dupa cele premise se arata recerinti'a precum urméza:

Titlu I. Directiunea fondului de dessarcinarea pamentului	15,037 f.
„ II. Comisiunile verificátore	25,332 f.
„ III. Ajutamentu la spele de regie ale administratiunei justitiare	—
„ IV. Summe de computu la capitaluri	8200 f.
„ V. Rente celoru indreptatiti	2,673,909 f.
„ VI. Interesele pasive cátra erariulu statului	144,234 f.
„ VII. Salarii de disponibilitate si pensuni	—

la olalta 2,866,712 f.

Acoperirea.

Titlu I. si II. Recompensári, ce suntu a se plati din partea fondului urbariale alu Ungariei 331,000 f.

Titlu III. Adausulu la dare cu 53 xr. dupa fiorinu, ce vine a se escalula pe 14 luni dupa summ'a dárei directe de 3,472,933 f. cu 1,840,654 f.

la olalta 2,171,654 f.

Din asemenarea recerintiei cu acoperirea propusa s'aru areta unu prisosu pentru fondulu dessarcinári pamentului cu 13,123 f.

De órece insa adausulu de 71¹/₂ xr. dupa unu fiorinu de dare, prelinu in propuseciunea regimului, acum nu se mai póte

scadá la 53 cr.; asiá dara rezultatulu adausului, ce s'a computatu prémultu, se apretiuiesce cá pretensiune activa a fondului pe anulu urmatoriu, dupa cum urméza:

Propositiunea regimului pretiuiesce rezultatulu adausului la contributiune cu 71¹/₂ % la 2,483,148 fl.

si déca se voru mai adauge aci recompensárele, ce suntu a se plati din partea fondului de dessarcinarea pamentului alu Ungariei cu 331.000 fl.

atunci fondulu transsilvanu pentru dessarcinarea pamentului are de a acceptá in periodulu finantialu dela 1 Novembre 1863 pána la finea lui Decembre 1864 o perceptiune de 2,814,148 fl.

Recerinti'a face dupa propunerea comitetului 2,171,654 fl. prin urmare prisosulu in partea fondului de dessarcinarea pamentului face 644,494 fl.

Sabiu in 26 Septembre 1864.

Iosifu Trausch m. p.

Presiedintele comitetului.

Klein m. p.

Referintele.

B u d a c k e r in cuventu motivatu propune, cá de óce ce unele posturi s'au schimbatu, stabilirea sumelor mari sa se redeá comitetului, care sa raporteze edietei; P r e s i e d. reiepta acésta propunere cá un'a ce nu este la locul seu; ear refert. K l e i n face socotéla acoperirii in modulu urmatoriu: Titlulu I. si II. despagubire pentru fondulu ungurescu 331,000 fl.; titlu III. adausu la contributiune á 71¹/₂ xr. pe fiorinu 2,483,148 fl.; cu totulu 2,814,148 fl. Asemenandu cu acésti'a summ'a recerintiei 2,866,712 fl., remánu neacoperite 52,564 fl.

C. S c h m i d t si P u s c a r i u sprijinescu acésta parere, reprezentantele regimului o combate; in fine propunerea refert. K l e i n se priimesce.

Dupace dar desbaterea asuprá preliminarulu s'a finitu se trece la desbaterea asuprá argumintelor generale, pe has'a cáror'a are de a se face representatiune cátra Mai. Sea. Propunerea comitetului e urmátoreá:

A. Inalt'a dieta sa binevoiésca a decide, ca e a se face o prémilita representatiune, in care sa se exprime apriatu si determinatu aceea, ca Transsilvani'a nici decum nu e in stare de a supportá unu adausu pentru dessarcinarea pamentului mai mare cá de 50 xr. dupa unu fiorinu, ca Transsilvani'a e silita a cere inca acum ajutoriulu imperiului pentru asemenarea de anticipatiuni amesurate fára cameta si fára rezervarea resplatirei, si ca acésta pretensiune o afla de totu indreptatita.

Asuprá positiunei acestei'a se 'ncinge o desbatere indelungata.

R a n n i c h e r vorbesce in cuvinte fóte calde despre greutátile iobagiei, si dandu o deductiune istorica asuprá desvoltárei eii si cu deosebire asuprá mesuriloru luate din partea regimului austriacu pentru delaturarea eii, consimte in principiu cu representatiunea proiectata de comitetu, dar aru dori, cá aceea pentru motivarea mai buna sa se lase pe anulu venitoriu, candu va dispune diet'a de actele respective.

Alta propunere face B i n d e r; cá comitetului ad hoc sa i se concréda propunerea motivata a representatiunei in sensulu propuneriloru facute de comitetu.

A trei'a propunere in adeveru surprinditóre o face A x e n t e, cá intre motivele represenatiunei sa se ia si provocarea la art. 5 din 1848, dupa care erariulu aru avé sa vina tierii intr'ajutoriu prin veniturile sele camerale. Acésta propunere o reiepta, cum se cade, Dr. Teutsch.

In fine a patr'a propunere o face B u d a c k e r, inasa numai eventualminte, candu propunerea comitetului la punctulu A aru cadé: cá cei 50 xr. sa nu se mai amintésca de locu.

Pentru propunerea lui Rannicher vorbescu Br. F r i e d e n f e l s si T h i e m a n n, pentru a comitetului B u d a c k e r, M o g ' a si Br. S a l m e n.

La votare propunerea lui Rannicher si a lui Axente, nu se priimescu; ear propunerea comitetului si a lui Binder se priimescu.

Mai departe propune comitetulu sub B:

Inalt'a diet'a se binevoiésca a decide, ca in representatiune suntu sa se exprime dorintiele indreptatite, ca,

1) regimulu va tramite fára intardiere presidulu dietei preliminarulu fondului de dessarcinarea pamentului pe anii 1865 si 1866, completatu cu tóte detaiurile si specialisárele, si totuodata

2) va substerne dietei spre incuviintiare unu planu de amortisatiune spre scopulu depurárei capitalulu.

3) Regimulu va substerne dietei totu odata conspecte:

a) despre ariele de pamentu socolite dupa jugere, care s'au despagubitu si care mai suntu de a se despagubi,

b) despre esecutarea preste totu a dessarcinári pamentului in satele dela munte ale tierii, cu indigaterea totoruru impregiurárilor, si

c) va împartăși dietei toate protocoalele, de consultativitate și actele, pe a căroră bază s'a fostu compusă patent'a despre desărcinarea pământului în Transilvania."

Dupa o discuțiune formală: ca în care rendu sa se aduca titlulu acest'a la desbatere: întregu ori punctu de punctu,

siedința, fiindu tempulu înaintatu, se termina la 2 ore.

Sabiiu în 4 Dec. Din deseale corespondințe, ce ne sosesc în privința acest'a, constatăm cu multă mire, ca onomastic'a Esc. Sele P. Eppu Br. de Siagu n'a s'a serbatu din partea poporului nostru și în anul acest'a cu distincțiune. Din multe raporturi, cuventări, pocii etc. ne marginim a comunica cele următoare:

Resinari 30 Novembre 1864. Nu e Românu, care sa nu scie, ca astăzi, pelanga serbarea bisericeii ortodoxe întru aducerea aminte a s. Andreiului celui întâiu chematu, avem și alta serbatore strălucita pentru biseric'a și chiaru pentru națiunea întreaga, și ast'a e onomastic'a marelui nostru Arhiepiscop Andreiului Baronu de Siagu n'a. Tota inim'a adevăratu romană și cu simțiaminte de pietate fiișca se simte îndatorata a aduce acelui barbatu mare și binemeritatu pentru biseric'a și națiune o multăminte intimă și unu semnu de recunoștința pentru sacrificiile aduse cu bunăștițe, faptele și lucrările Sele în folosulu națiunii și bisericeii; dar cu multu în mai mare mesura o simtu și debuie sa o simta acest'a tinerimea studioasă cu toti învețiatorii ei.

Acest'a au în persón'a Escellentiei Sele pre celu mai mare Patronu alu lor, pre sigurulu conductoru la isvorulu fericirii, pre unulu, dicitu, care începudu dela crescerea tinerimii—adeveratulu punctu de mănecare spre cultura și fericire—tinde la radicarea nămului nostru în toate privințele. (Va urmă.)

Viena în 7 Decembre 1864. Eri se finira în cas'a ablegatiloru senatului imp. desbaterile asupra adresei, cu care e a se respunde vorbirii de tron. Ele sunt de mare interesu pentru viitoriulu imperiulu, de aceea și publiculu strainu, mai alesu pres'a francesă și angla le-a urmăritu cu cea mai viuă atentiune. Cu câtu mai mare însemnătate debule sa aiba însă ele pentru noi, pre cari ne atingu temeale desbatute mai de aproape, ba din cari unele, cum e d.e. cauz'a ungara, suna chiaru despre pelea noastră!

Dăca resumăm toate vorbirile mai însemnate, aflăm, că esenț'a lor e cuprinsa în cuvintele: „Alta cale în dirigerea trebilor statului!“ Alta cale în conducerea trebilor din afara, alt'a în a celor din launtru! Toate vorbirile nu sunt alt'a decâtu o întemeiere mai de aproape și o desfășurare mai largă a acestui postulat.

Partid'a, care a radicațu acestu viscolu asupra capului ministeriului, este a centralistilor, aceea care a fostu până acum sprijinulu celu mai credinciosu alu ministeriului. Și ea și acum a constatatu, ca în privința scopurilor e un'a cu ministeriulu, numai în privința mijlocelor spre ajungerea acestui scopu e de alta părere. Dar apoi va întreba fie cine, de unde atâtu sgomotu, atât'a amaraciune, cu care a pusu aceia—și partid'a în scena atacurile se înconț'a ministeriului?

Cauz'a jace în întemplierile anului acuzi decursu.

Mai asta erna cându începă lupt'a Austriei și Prussiei cu Danemarca pentru ducatele nordalbinge Schleswig—Holstein, partid'a acest'a postă că Austri'a punendu-se pre unu punctu de vedere curatu germanu, — că și cându într'ens'a nu s'aru află alte popore și încă mai multe decâtu germani, sa-si scota sabi'a dupa dorința statelor medie ale confederațiunii germane, cari nu vrea sa scia de protocolulu din Londra, și sa nu se alieze cu Borussia sub nici unu pretiu. Cu unu cuventu sa se porțe că unu statu curatu germanu. Ministeriulu n'a acceptatu acest'a, și asiă încă atunci a vrutu sa-i deă unu votu de blamu, nu ia succesu însă nici decum, blamandu-se ea singura prin minoritatea, în care a remasu. Deputatii nostri (românii și preste totu transilvani) nu putin au contribuitu atunci la susținerea ministeriului prin tactulu lor nimeritu.

Intervenindu convențiunea cunoscută franco-italiana, aceeași partid'a—dedată a-si pune tota speranța în Germani'a, carea acum însă în urm'a cauzei Schleswig—Holstein-iana e sfăștata în partide de partide, ce arata dinti de lupi un'a către alt'a, si-a esitu din fire, și desperata, că și cându aru fi imperiulu în gur'a mortii, pică în altaestrema de a parasă idolulu seu de până acum — patent'a din Februaru — și a provocă ministeriulu sa se împace cu Magiarii și cu jertfirea ei. În urma încă acea împregiurare a pus'o în mare miscare, ca cu ocaziunea conchiamării senatului imperialu în Novembre a. c. nu s'a facutu nici o mențiunare de senatulu imperialu marginitu, deducendu de aici, ca ministeriulu aru fi gat'a a-lu delatură cu

totulu și a face din senatulu imperialu completu o corporațiune coordonată cu diet'a Ungariei, prin ce s'aru introduce dualismulu.

Resunare și spaima e dar, ce a adusu pre barbatii acestei partide la hotărîrea de a porni valuri asiă mari asupra ministeriului Schmerling. Organizarea ei se datăza din timpurile mai noue. Nu pôte însă omulu negă, ca ea numera între membrii ei cele d'antăiu capacități parlamentare din Germanii Austriei, apoi facendu ea opusatiune ministeriului pre toate părțile a roștitu în multe privințe adevărate, — cari afla resunetu în animele tuturor; de aceea au produsu vorbirile lor sensatiune asiă de mare și a rapitu cu puterea elocinței multi din centru cu sine, câtu si-a castigatu majoritate. Totuși nu trebuie facultate de divinatiune, pentru de a proroci, ca majoritatea acest'a nu e sigura, duratore, ci numai casuala momentana, pentruca la adresa i-a fostu usioru a ajunge la majoritate, fiindu aceea formulata într'unu tipu câtu unesce dorințele mai tuturor fracțiunlor casei; cându va veni înse vorb'a la realizarea programului în detaliu, nu pôte sa nu pasișca, iarasi la lumina disparitatea, sa nu dicitu contrastulu parerilor și tendințelor lor.

Program'a partidei acestei'a, dupa cum a desfășurat'o în desbaterea specială, în trebile din afara e: ca Austri'a sa se silșca a stă în relațiuni bune cu puterile apusene Francei și Angli'a, a se alia cu uniculu firesculu și sincerulu seu aliatu, partea neprussiana a Germaniei, a încungiuță alianțele cu Russia și Prussia, pre ast'a din urma a o înfrină în tendințele ei anexioniste, punendu-se Austri'a în fruntea statelor medie. Itali'a va fi atunci ținuta în freu prin frica de puterea Austriei.

Eara în trebile interne: dezvoltarea constituțiunii, — a nime introducerea vetiei constituționale și în Galiti'a, Ungari'a și Veneti'a, regularea responsabilității ministeriului față cu senatulu imperialu, recunoșcerea liberului dreptu de consotire, modificarea concordatului și recunoșcerea egalei îndreptări a diferitelor confesiuni prin Edictu despre religiune, independența judilor, restituirea echilibrului în economi'a statului prin reducțiunile cheltuețelor, mai alesu în armata, nsurarea dărilor, protejerea industriei interne prin concheierea de tractate de negociu amesurate.

Rolele au fostu împartite minunatu și grupate asiă, câtu efectulu unei vorbiri sa nu fia slabitu prin ceealalta, înainte deschideau lupt'a cei mai mitutei și apoi venia „grosulu“ „dupa care urmă iara, resunetele“ că încheiare.

Vorbirea de capetenia a ținut'o în desfășurarea programei preste totu vestitulu avocatulu Berger, în cauz'a Ungariei Dr. Kaisersfeld, într'a Polonloru Pratobera, fostulu ministru de justitiă, în trebile din afara Curand'a, în cauz'a alianței cu Germani'a Muhlfeld, în treb'a finanțelor Herbst și pentru apărarea industriei Winterstein.

Caracterisandu deputatul Berger politic'a din afara, a disu în vorbirea sea plina de espressioni vii și satirice între altele: „Dăca privim la pascăința Austriei către vecinii ei mari, aflăm, — vorbindu în stilu strategicu: ca în arip'a drepta e amenințata de către aliatulu ei borosu cu evidentele lui tendințe anexioniste și separatiste, și sub mant'a cu prezentulu seu amicabilu de unu tractatu de negociu francesu. În arip'a stânga stă Itali'a cu convențiunea din Septembrie, în frontu Germani'a, Germani'a cea înșelata în speranțele și așteptările ei, și de aceea destimulata în simpatiile ei, carea caută cu neîncredere spre Prussia și nu cu încredere spre Austri'a, îndretrulu frontului pandesce Russia cu tendințele se asiatiche spre apusu batătoare, despre cari nu m'a linistitu nici articululu celu mai próspectu alu „Gazetei de Moscova.“

Și cum stămu și cu Francei și Angli'a?

Francei ignorată în bataia cu Dani'a a respunsu cu convențiunea din Septembrie și si-a depusu prin aceea totodată tributulu de multăminte, pentruca unu printiu austriacu i-a castigatu ocaziunea, a se scapă de încercările din Mesicu și a avé mâni libere iara în Europ'a. Angli'a prin politic'a din Germani'a fu recita și mai tare, apoi în Itali'a s'a datu pre partea inamicilor nostri etc.“

Eara politic'a din launtru față cu Ungari'a a ilustrat'o dicitu:

„Dăca cineva, avendu unu vecinu, care locuiesce într'unu castelu vechiu de unu seculu, pôte ici colea cam stricatu, nu prea gustos, dar pentru densulu confortabilu, pretiosu și de viuă aducere aminte, vrea sa-lu înduplece pre acest'a, sa schimbe locuința sea cu un'a nouă, carea pôte cuprinde pre amendoie crede ca-lu va poté înduplecă dăca va cladi o bieta de coliba, prin ale cărei'a gauri și crepături intra plôia și ventulu?“

Berger a aretat, ca spre a dobandi locuitorii Ungariei pentru senatulu imperialu se cere a dezvoltă constituțiunea dincoci de Leit'a, fiindu patent'a din Februaru numai o schitiă

— a o ingradă ca garanții, și în această privință cred că lu va aplauda totu civele bună austriacă. Nu asiă vréu însă a deslegă caus'a Ungariei ceialtă vorbitori. După vorbirea lui Kaisersfeld, onoratu de centralisti cu numele de unu Catone, care a avutu rol'a de capetenia în această causa, se vede, ca centralistii, cari strigau mai alaltaeri, ca Ungari'a si-a perdatu prin revoluția dreptulu de statu, se sîlescu acum a documentá din diplom'a din Octobré, ca tóte drepturile publice ale Ungariei cu fórté puținé modificári stau în valóre, și prin gur'a lui Kaisersfeld dechiara, ca suntu prémultiamiti déca diet'a Ungariei va recunósce numai esistinti'a trebiloru comune, căci form'a cum sa se prevada aceste trebi se va aflá ea. Ce alt'a va sa díca acést'a, decátu ca ei suntu gat'a a modificá și patent'a din Februaru în favórea Unguriloru și înainte intrárei loru în senatulu imperiale, ba ca nici nu mai vreau sa-i sîlesca la recunóscrea patentei din Februaru! Și ce e mai multu, spunu ministeriului, ca nu camva sa íee vre-o influinția spre alegeri séu sa octroieze vre-o lege nóua de alegere, fiindcă prin acést'a aru vatemá dreptulu de statu alu Ungariei sustinutu prin diplom'a din 1860; ci, după cum díce apriatu dep. Mendé: Regimulu sa conchiame indata diet'a sa vorbésca Magiariu prin ómenii loru liberu alesi, sa i se faca dietei p r o p u s a c i u n i r e g e s c i, cari multiamescu poporulu, și poporulu acestu loialu dinasticu va intempiná cu bucuria pre regele séu, și caus'a ungara si-va aflá resolvarea multiamitóre. Fórté bine a respunsu ministrulu de statu cav. de Schmerling la acést'a: Ca sa-i spuna domn. deputatu, cum aru avé sa sune propositiunile aceste, cá de o parte sa multiamésca deplinu tíer'a, de alt'a sa nu altereze id'e a s i f o r m ' a c o n s t i t u t i u n e i d i n F e b r . Apoi tóta onórea caracterulu loialu și cavaleru alu Magiariiloru, dar propositiunile regesci numai atunci le-aru priimi cu bucuria, déca voru corespunde intereselor și parerilor loru. Nu trebuie uitatu, ca întrebárele mari de statu nu se resolvá numai pe calea politicei sentimentali, ci ca vine la mijlocu politic'a intereselor.

Din totu respunsulu ministrulu de statu se vedeá, ca elu vréa și dela diet'a Ungariei recunóscrea patentei din Februaru, și numai pre bas'a constituțiunei acéstei'a, pre calea de ea a-retata se potu face modificári, dar nuse lasa patent'a înainte pre jos, cum dedura de príceputu vorbitorii opusaciunei.

Cu dorere însă trebuie sa vedemu, cum ne ignoréza cu totulu domni centralisti pre toti nemagiariu, predicandu, ca ministeriulu numai cu Magiariu sa caute a se impacá, cu nati'a magiara, cá si candu alte popóre nici ca aru esistá prin Ungari'a. Aci după parerea nóstra n'aru fi fostu superfluu sa se fia sculatu vre-unulu din deputatii nostri transsilvaneni, spre a le demonstrá, ca în Ungari'a mai este inca cineva afara de Magiariu cu cari inca trebuie refuitu, cá sa nu fia facutu calcululu fára de crasmariu. Ori vréu Domni centralisti cu acést'a sa resplatésca celoru ce au fostu credinciosi ministeriului sprijinitu pâna mai eri și de ei?! (Va urmá.)

Varietáti și noutáti de di.

(Distinctiune.) Maiestatea Sca S'au induratu, a radică pre d. administratoru alu comitatului Cetáti de Balta, deputatu dietalu și imperiale Ioann Puscariu, la rangulu de Cavaleru alu imperiului austriacu.

(Bibliograficu.) În dílele aceste au esítu de sub tipariulu lui S. Filtsch din Sabiu: „Peregrinulu transsilvanu séu Epistole scrise din tieri straine unui amicu în patria; dela anulu 1835 pâna inclusive 1848. Tomulu I. Ele cuprindu 32 epistole, scrise din Trani'a, Romani'a, Austri'a, Itali'a, Franci'a, Engliter'a, Elveti'a, Germani'a și Russi'a. Le recomandámu publiculu nostru cá lectura instructiva și de petrecere totdeodata.

(Carte scolare.) În tipografi'a diecesana se afla sub tipariu unu opu, asupr'a cáru'i'a ne luámu voia a trage inca de acum atentiunea invetiatoriloru populari și normali.

Computulu în Scóla populara (Manualu pentru invetiatori) de Ioann Popescu m. p. Prof. la institutulu diecesanu.

Principatele române unite.

Alegerile în camer'a legislativa au reesítu, dupacum se poteá prevedé, fórté tare în favórea Guvernului.

„Bucimulu“ în numerulu seu 314 din 28 Novembre și „Reform'a“ în numerulu seu 64 dela 29 Novembre publica numele tuturor ablegatiloru de districte și de orasie. Din districte, de amu numeratu bine, esisera pâna atunci 65, din orasie 74 deputati, din deputati 16 suntu tierani; în fine „Bucimulu“ din 1/13 Decembre publica și numele persónelor confirmate pentru corpulu ponderatoriu, cari suntu cu numerulu 57.

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

Camer'a și corpulu ponderatoriu suntu convocate pe 6 Decembre c. v. (diu'a S. Nicolau).

Domnisiór'a Nini'tia Alessandrescu, renumita artista musicala romána, se prepara a dá o productiune în Bucurésce. Este unu ce demnu de numele și de caracterulu tinerei artiste, ca venítulu din această prima productiune l'a consacratu unui scopu filantropicu, adica asilulu Elen'a—Domn'a.

Póte în numerulu celu mai deaprópe vomu fi în stare a comunicá cetitoriloru nostri deschiderea camerei Romániei.

Prospectu ponticu.

Dupá cele petrecute în bundulu germanu, care cetitorii nostri le cunoscú din numerii premergatori, trupele și comissarii bundului s'au retrasu, și loculu loru l'au ocupatu trupele și comissarii civili ai Austriei și Prussiei. Tóte díuarele europene vedu în procederea Prussiei ascunsa tendinti'a, de a-si anectá ducatele; într'aceea foile prusse demintiescu mereu aceste faime, care cum scie și cum póte.

Trupele prussesci se réntórsera în patria și tinura intrarea loru solena în 8 Decembre c. n. Festivitatile au fostu pompóse și maretie, — póte mai maretie decum s'aru fi cuvenitu, candu trupele unei poteri mari, și inca ale unei poteri mari aliata cu alta potere mare, au trantitu lá pamentu o potere mica.

Corpulu legislativu alu Franciei se crede ca va începe activitatea sea în 12 séu 15 Ianuariu 1865; regimulu însă n'a publicatu inca nici unu programu.

Senatorulu Mocqoard, capulu cabinetulu imperactesu, a reposatu în 8 spre 9 Decembre, perderea lui o simte Napoleonu fórté aduncu.

În Itali'a se continua desbaterile parlamentare. Ból'a tuturor staturiloru europene, adica lips'a baniloru și preste totu starea cea rea finantiala, apasa cu deosebire pre Itali'a, carea, dupacum se vede din mesurile regimului, în adeveru este în cele mai mari perplessități; de aceea și consiliulu belicu, care fatia cu declaratiunile ministriloru austriaci în senatulu imp., au hotarito, ca Itali'a sa nu desarmeze, va trebui sa se contiégá mai antáiu și cu ministrulu de finantie.

Legea pentru transpunerea capitalei s'a priimitu în sedinti'a din 9 Decembre cu 134 contra 47 voturi.

Nr. 45—2 Escribe de concursu.

Comunitatea bisericésca ortodoxa-orientala din Lugosiu amesuratu decisiunei din 22 Nov. 4 Dec. a. c. nr. 4 escrie concursu pentru postulu de invetiatoriu la din nou infiintiand'a clasa IV. normala capitala dela scólele elementarie románe din Lugosiu, a cárei infiintiare s'a aplacdatu cu inalt'a resolutiune a inaltei locotiintie reg. ung. din Bud'a dto 6 Novembre a. c. nr. 83,084. Cu acestu postu suntu anualu impreunate urmátorele emolumente: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. v. a. bani de cortelu, 30 meti de gráu și 12 orgii de lemne, din carii are a se prevedé și incaldirea scólei.

Competitorii voru avé a-si îndreptá recoursele loru cátra sottoscisulu, și a le prevedé cu testimoniulu precum despre absolvirea preparandiei la institutulu preparandialu din Aradu, asiá și despre capacitatea de a ocupá postulu de invetiatoriu la scóle capitale-normale, — mai departe cu estrasulu de botezu, portarea politica și morala, cunóscrea limbiloru și anii servitiului invetiatorescu.

Aceste recourse au în restimpu de 4 septemáni dela a 3 inserare socotitu nesmintitu a se tramite, căci la mai tardítu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu în 28 Novembre 1864. s. v.

Ioann Marcum p.

Protop. și Presied. alu adunárei comunei bisericesci

Nr. 44—1 EDICTU.

Ioann lui Stanu Petr'a din Sabielu scaunulu Seliscei tinutulu Sabiului, carele de mai multi ani au parasitu pre soci'a sea Mari'a Buá'a și pre uniculu seu fiu fára a se scí loculu aflárei și felulu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá în terminu de unu anu dela datulu de fatia cu atát'a mai vertostu sa se infacisizeze înainte forulu matrimoniale sottoscisu, cu catu la din contra, procesulu matrimoniale asupr'a-i pornitu se va otari și fára de elu în intielesulu prescrieloru bisericiei ecumenice.

Sabiu 26 Novembre 1864.

Scaunulu protop. gr. res. alu Tractulu Sabiului l. cá foru matrimoniale.

I. Hanni'a m. p.

Protopopu.

Corespondinti'a. F. P., A. S'au tramisu. D. C. R., B. Na se póte.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.